

Musiikkia ilman rajoja

Sven Keskitalo järjestää Rajatonta kansanmusiikkia toista vuotta peräkkäin

Kevät on kauneimmillaan, kun tapahtuma "Rajatonta kansanmusiikkia yli kaikkien rajojen - Rajatonta musiikkia yli kaikkien rajojen" järjestetään Kukkolassa Tornionjokilaaksossa 24.-26.5.2024. Olemme Ruotsin puolella Kukkolaforsen Turist & Konferensin ravintolassa, josta avautuu isot ikkunat kosken suuntaan. Joen (meänkielellä "Väylän") toisella puolella näkyy toinen ranta ja Suomi. Korkein kevätulva on jo laskenut, mutta kosket pauhaavat yhä mahtavasti matkalla Pohjanlahteen.

Sven Keskitalo järjestää Rajatonta kansanmusiikkia toista vuotta peräkkäin, ja jututimme häntä tapahtuman aikana. **Mikä on Rajatonta kansanmusiikkia yli kaikkien rajojen?**

"Meillä on viikonloppuna kansanmusiikkikurssi", Sven kertoo. "Mukana on muusikoita eri alueilta Pohjois-Suomesta, -Ruotsista ja -Norjasta. Tarkoituksena on oppia toistensa kansanmusiikkia. Osallistujat on jaettu viiteen eri ryhmään, ja ryhmissä on eri kansallisuuksia.

Meillä on viisi vetäjää, jotka opettavat kappaleita: yksi norjalainen, kaksi ruotsalaista ja kaksi suomalaista vetäjää. Viisi ryhmää pysyy kurssin aikana samoissa tiloissa, kun taas opettajat kiertävät."

Rajaton kansanmusiikki ei ole pelkkää kappaleiden opettelua, vaan iltaisin löytyy myös kaikille avointa ohjelmaa. *"Haluamme, että*

iltaisin nautitaan musiikista, joten tuomme paikalle ammattimuusikoita eri alueilta”, kertoo Sven.

Tänä vuonna iltaohjelmassa konsertoivat Rällä Oulun seudulta, I Fäälän Pohjanmaalta, Samuel & Daniel Norrbottenista, Kaisa Ristiluoma Rovaniemeltä sekä tunnettu kansanmusiikkiryhmä Triakel. Triakelin juuret ovat Hälsinglandissa ja Jämtlandissa, mutta yhtye on ajankohtainen levyillään ”Händelser i Nord”, joka on syntynyt syvälle arkistoihin sukeltamisen tuloksena. Triakel esittää lauluja esimerkiksi postiryöstöistä Norrbottenissa ja elämäntarinoista Lapissa.

”I Fäälän ei ehkä ole tuttu ilmaisu”, Sven pohtii. *”Se tarkoittaa jalanjäljissä, ja merkitys lienee, että seuraataan esi-isien jalanjalkia, kun kyse on tästä musiikista.”*

Tällaisen tapahtuman järjestäminen vaatii paljon pitkäjänteistä työtä, alkaen itse kurssin järjestämisestä ja yhteydenpidosta vetäjiin, paikkojen ja ohjelmien organisoinnista, kursista tiedottamisesta kaikille, jotka haluavat osallistua, ja viimeisenä muttei vähäisimpänä rahoituksen järjestämisestä. Nyt, kun tapah-

tuma on alkamassa, se on eläkkeellä olevan Svenin lähes vuoden kestäneen organisoinnin tulos. **Mikä häntä motivoi?**

”Aloitin tämäntyyppisen musiikin soittamisen jo nuorena. Minusta se on yhtä tärkeä genre kuin mikä tahansa muukin musiikki, kansanmusiikki on osa yhteiskuntaamme. Olin mukana 70-luvulla, kun kansanmusiikin suuri aalto tuli. Nyt viime vuosina olen kokenut sen taantuvaksi, ja haluaisin, että se palaisi takaisin nuorten pariin. Nuorilla ei ole helppoa nyky-yhteiskunnassa, koulunkäynti on monille vaikeaa, ja on surullista, että rikollisuus vetää puoleensa niin monia nuoria. Eri sukupolvien pitäisi tulla lähemmäksi toisiaan. Lasten, nuorten, aikuisten ja vanhempien ihmisten pitäisi olla yhdessä ja harrastaa musiikkia. On suuri unelmani, että jonain päivänä meillä on sellainen yhteiskunta, jossa eri sukupolvet eivät enää vieraannu toisistaan.”

Sven sanoo nähneensä hyviä esimerkkejä, joissa useat sukupolvet soittavat yhdessä, esimerkiksi Suomessa Keski-Pohjanmaan Kaustisella, Ruotsissa Taalainmaan Bingsjössä ja Hälsinglandin Delsbossa. Lähempänä Tornionjokilaaksoa Västerbottenissa ja Suomen puolella Rovaniemellä on eläviä

soittoperinteitä. Herätysliikkeiden nousu on historiallisesti vaikuttanut paikallisten musiikkiperinteiden harjoittamiseen Torniolaaksossa, sillä paikallisyhteisössä suhtauduttiin usein kielteisesti musiikkiin ja tanssimiseen. Sven sanoo toivovansa, että yhä useammat ihmiset löytävät nyt tiensä takaisin paikallisen musiikkiperinnön pariin ja siirtävät sitä tuleville sukupolville.

Sven on syntynyt ja kasvanut Torniolaaksossa. *"Se on paikka ja alue, jota rakastan, olen syntynyt täällä"*, hän sanoo. *"Kiinnostuin musiikista kylässäni asuneen Sigurd Kenttä -nimisen pelimannin ansiosta. Tapasin hänet jo lapsena. Minulla oli myös Suomessa isoisa, joka oli pelimanni, ja setäni olivat pelimanneja. Mielestäni tämä musiikin kautta tapahtuva yhdessäolo on hyvin tärkeää. Urheilussa yritetään kilpailla ja olla hyviä ja voittaa, mutta musiikissa ei voi voittaa muita. Musiikkia on tehtävä yhdessä, jotta se kuulostaisi hyvältä."*

Keskustelemme vielä hetken maaseutualueiden väestökadosta ja siitä, miten tärkeää on luoda yhdessä, olipa kyse sitten tanssista, laulusta, musiikista, teatterista tai taiteesta. *"Se on jotain, mitä meidän on tehtävä tunteaksemme itsemme kokonaisiksi"*, Sven sanoo. Ja juuri tätä tapahtuu tänä viikonloppuna Kukkolassa, kun eri kielet, musiikilliset ilmaisut

"Se on paikka ja alue, jota rakastan, olen syntynyt täällä."

ja kappaleet eri alueilta sekoittuvat kirjaimellisesti kahden maan rajalla. Iltakonserttien jälkeen yhteissoitto jatkuu valoisaan kevätyöhön, melkein aamuun saakka.

Gränslös musik:

<https://granslos-folkmusik.se/>

Kukkolaforsen Turist & Konferens,
perheyritys:

<https://www.kukkolaforsen.se/>

Ruotsi ja Suomi valmistelevat yhdessä ehdotusta Torniolaakson lippokalastuskulttuurin sisällyttämiseksi Unescon aineettoman kulttuuriperinnön edustavaan luetteloon. Tavoitteena on jättää monikansallinen hakemus Unescolle maaliskuussa 2025. Institutet för Språk och folkminnen (ISOF) (ISOF) on hakemuksen vastuutaho. Suomessa Museovirasto vastaa hakemuksen valmistelusta yhteistyössä Torniolaakson museon ja perinteen taustalla olevien paikallisyhteisöjen kanssa.

Lippokalastus on vuosisatoja vanha perinne, jota käytetään pääasiassa siian pyyntiin Kukkolakoskella ja Matkakoskella. Kalastus tapahtuu pitkävartisella haavilla rannalta tai kalastusta varten rakennetuilta laitureilta.

Torniolaakson lippokalastusperinne aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon Ruotsissa (ruotsiksi):

<https://levandekulturarv.se/forteckningen/element/havfisketraditionen-i-tornedal>

Lippoaminen:

<https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/wiki/Lippoaminen>

*Teksti ja kuvat: Sara Käll-Fröjdö
Layout: Kati Hyvönen
Centria-ammattikorkeakoulu
Kesäkuu 2024*

Lisätietoja ICH North -hankkeesta: <https://net.centria.fi/en/project/ich-north/>

Hanketta rahoittaa Interreg Aurora, osarahoittajana Region Västernorrland, Troms fylkeskommune, Nordisk Kulturfond, Svenska kulturfonden ja Lapin Liitto yhdessä hankekumppaneiden kanssa: Yrkeshögskolan Centria, Svenska Folkdansringen, KulturÖsterbotten, Yrkeshögskolan Novia, The Arctic University of Norway UiT, Kansanmusiikki-instituutti ja Västernorrlands museum.